

ՅԵ. ՏԱՐԱՒՈՎՍԿԱՅԱ
Կազմեց Զ. Սառիկյանց

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՀԱԿԸ

ՅԵՐԵՎԱՆ ՊԵՏՐՈՍ 1928

ՀԱՅՊՈՒԼԻԳՐԱՅԻ 2 ՐԴ ՏՊ.

ԳՐԱՌԵՊ. № 557 Բ.

ՊԵՏՏՐԱՏ № 687

ՏԻՐԱԺ 4000

ՊԱՏՎԵՐ № 1893

A 8389

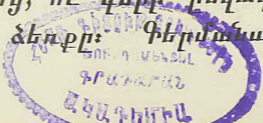
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՀԱՎԸ

I

Ա. գյուղում ամենքն են ճանաչում Համբոյին: Ութ տարի յե, ինչ վերադարձել ե գերմանական գերությունից: Առողջ եր և ուժեղ, յերբ թագավորի հրամանով պատերազմ տարան նրան: Ռ՛ւր ասես, վոր չընկավ, ի՞նչ ասես, վոր չտեսավ խեղճը, ինչքան կռիվներում ասես, վոր չեղավ: Քանի քանի անգամ վիրավորվեց: Ամեն անգամ ել բժշկում ու նորից կռվի դաշտ եյին ուղարկում:

Մի անգամ ել վոտից ծանր վիրավորվեց, ու գերի ընկավ գերմանացոց ձեռքը: Գերմանացիք նրա

Չարդված վոտը կտրեցին, նոր փայտե վոտ դրին տեղը և ուղարկեցին աշխատելու մի թռչնաբուծական տրետեսուլթյան մեջ: Այնտեղ հազարներով հավեր, սագեր ու բադեր էյին պահում:

Պատերազմը վերջացավ, նախկին թշնամիները հաշտվեցին, գերիներն ազատվեցին: Համբոն ել տուն վերադարձավ: Նա այլ ևս նախկին ասլան Համբոն չեր: Թռչուններ եր պահում ու նրանով ապրում:

Ամեն անգամ, յերբ իր փայտե վոտը թրխկացնելով ու կաղալով Համբոն յերևում եր գեղամիջում կամ դաշտում—իսկույն մեծ ու փոքր նրան շրջապատում էյին ու լսում նրա հետաքրքիր պատմությունները կովի դաշտից, գերուլթյունից, տեսած-լսա-

ծից: Համբոն շատ եր սիրում մանա-
վանդ յերիտասարդներին, վորոնք նրան
Քեռի Համբո կամ ուղղակի քեռի
եյին կանչում: Հաճախ կտեսնեյիք
Քեռուն՝ մի ծառի տակ կամ մարա-
զի կտերը նստած, չորս կողմը յե-
րեխաներ: Կարծես ուսուցիչ ու աշա-
կերտներ լինեյին: Ինչ հարցեր ասես,
վոր յերեխաները չեյին թափում նրա
գլխին: Համբերութ յամբ լսում եր Քե-
ռին, ու յերբեմն ել լուրջ դեմք ըն-
դունելով, յերբեմն ել բարի ժպիտով
պատասխաններ եր տալիս կամ պատ-
մում, կատակներ անում: Պատմելիս
ել մեկ-մեկ շիբուխին եր զոռ տալիս:

11

Մի կիրակի որ ել Համոն, Սաթի-
կը, Նազիկը, Աղավարդը, Սուրիկն ու

Աշոտը—բոլորն ել 8—10 տարեկան
դպրոցականներ, մի-մի ծաղիկ ձեռք-
ներն առած մոշի եյին գնում, վոր
համ մոշ ուտեն, համ ել տնեցոց հա-
մար բերեն: Գնում եյին բարձրա-
ձայն խոսելով, ծիծաղելով, իրար հըր-
հրելով, կատակներ անելով:

Գյուղից նոր եյին դուրս յեկել,
մին ել ի՞նչ տեսնեն.—Քեռին մեծ
պոպոքենու տակ մենակ նստած, չի-
բուխն ե պատրաստում: Աղավարդն
առաջինը տեսավ:

— Ընկերներ, այ Քեռին պոպոքե-
նու տակ մենակ նստած ա: Եկեք մո-
շի գնալը թողնենք. եզուց ել կգնանք:
Գնանք, խնդրենք, թող իր տեսած
լավ-լավ բաներիցը պատմի: Համա-
ձայն եք:

— Համաձայն ենք, համաձայն. ա-

ասացին բոլորն ու դեպի պոպոքենին
վազեցին: Միայն Սաթիկը մի քիչ չեմ
ու չում արավ, բայց նա յել ընկեր-
ներին միացավ: Նա շատ եր ուզում
մոշ ուտել:

— Բարի աջողում, Քեռի Համբո,
ասացին յերեխաները՝ նրան շրջապա-
տելով, եկել յենք, վոր մեզ մի բան
պատմես, քու տեսած են լավ ու հե-
տաքրքիր բաներից:

— Այ, սատանի ճուտեր, եստեղ
ել ձեր ձեռիցը չպրծամ ասաց նա՝
ժպտալով ու փայտե վոտն ուղղելով:
Ասենք լավ արիք, վոր յեկաք. եսոր
սիրտս մի քիչ տխուր ա: Դեհ, նստո-
տեցեք ու ասացեք, թե ի՞նչ եք ու-
զում:

— Քեռի, ասաց Նազիկը ճիշտ մի
վոր դու ելեքտրական հավ ունես,

վոր թուխս ե նստում, ճուտիկներ
հանում. ինքն ել վոչ կուտ ա ուտում
վոչ ել ման ա գալիս:

— Ըհր, եդ ո՞վ ասեց ձեզ, հարց-
րեց Համբոն, վորտեղից իմացաք:

— Երեկ մեր վարժուհի ընկեր Սիր-
վարդն ասեց: Խոստացել ա, վոր մեզ
ել մի որ բերի ձեր տուն, ցույց տա:

— Ի հարկե ճիշտ ա, պարծենա-
լով վրա բերեց Համբոն. բա հո վար-
ժուհին սուտ չի ասել: Ի՞նչ ա. ուզում
եք, վոր դրա մասին պատմեմ:

— Հա, հա, Քեռի ջան, եդ շատ
հետաքրքիր ա. մի պատմի տեսնենք,
ի՞նչ հրաշք հավ ա. վորտեղից ես բե-
րել, համարյա միասին ասացին յե-
րեխաներն ու ավելի մոտեցան Քե-
ռուն:

— Լավ, վոր ուզում եք, խալթներդ

չեմ կոտորիլ, միայն լավ լսեցեք ու
միտներդ պահեցեք:

III

Համբոն այսպես սկսեց.

— Մի ասեցեք տեսնեմ— ձեր նա-
նը, վոր թուխս ա դնում, քանի՞ ձու
ա տակն անում, վորրդ գիտեք:

— Տասնըհինգ, քսան— իսկույն վրա
բերեց կարմրաթուշիկ Նազիկը:

— Լավ իմացար. ասաց Համբոն:
Իմ հավի լավությունը նրանումն ա,
վոր միանգամից 150—200 ձվի վրա
յա նստում:

— Պա՛... զարմացած բացականչե-
ցին յերեսեքը, ետ վոնց կլի, Քեռի,
եղ տեսակ ել հավ կլի՞:

— Չան... ձայնը յերկարացնելով
պատասխանեց Քեռին՝ չիբուխը քա-
շելով. ուսումն եղպես տղա յա: Հի-

մի մի բան ել հարցնեմ. ձեր հավերքը
տարին քանի՞ անգամ են թուխս գա-
լիս և յէրը, տարվա վո՞ր յեղանակին:

— Տարին յերկու անգամ — գար-
նանն ու ամառը. ասաց Համոն:

— Մենք մի հավ ունենք, վրա բե-
րեց Սաթիկը, վոր տարին յերեք ան-
գամ ա թուխս գալիս: Ինչքան ուզե-
ցին, իմ նանը չծախեց:

— Ճիշտ եք ասում, ասաց Համ-
բոն. միայն թե Սաթիկի ասածը հա-
զարից մի անգամ կպատահի: Իսկ իմ
հավը տարին 12 ամիս թուխս ա նրս-
տում. միայն թե ձու հասցրու՝ թե
դոշաղ ես:

— Պահ, դրա տունը չքանդվի. եղ
ի՞նչ հրաշք հավ ա, զարմացած ու
ծափ տալով ասացին յերեխաները:

— Հրաշք ա, բա հրաշք չի՞: Ձեր

հավր, վոր ըսկի չլի, մի յերկու ձու
եւ ա լակ կանի. իմը՝ վոչ մեկը: Ձեր
հավր շատ անգամ վոչլոտում, ճու-
տիկներին եւ վոչլոտացնում ա. իմը
ետպես բաներ չունի. հայելու պես
եւ մաքուր ա: Դե, ասացեք— ո՞ւմ հա՞մն
ա լավ, իմը, թե՞ ձերը:

—Քունը, քունը, Քեռի, մերն ի՞նչ
ա վոր. ասաց Սաթիկը. միայն են
առա, քու հա՞մն եւ թևեր, վոտեր ունի՞,
թուչո՞ւմ, մա՞ն ա գալիս:

Քեռին ծիծաղեց: Ձեռը դրավ Սա-
թիկի ուսին ու ասաց.

—Ձե, բալիկս. բայց առաջ դու
են առա — ելեքտրականության մասին
բան լսե՞լ եք:

—Վոնց չե, Քեռի ջան, լսել ենք.
համարյա միասին գլխով արին ու
ասացին յերեխեքը: Ընկ. Անդրանիկը

հենց յերկու որ առաջ ա պատմել:

— Եդ լավ ա, վոր լսել եք: Հունարն հենց եդ ելեքտրականության մեջ ա: Իմ հավը վոր կա, մի արկղ ա. մեջն ել լամպիկներ: Վոչ թե ունի, վոչ վոտ, վոչ թռչում ա, վոչ ման ա գալիս. վորտեղ դնես, ենտեղ ել կմնա: 150—200 ձուն կարգով շարում եմ մեջը. հետո ելեքտրականությունը թելերի միջով գալիս, եդ լամպիկները վառում ա, ձվերը տաքացնում ա:

— Քեռի, շտապեց Համոն, բա ձրվերն եփում չե՞ն:

— Ի՞նչ ես ասում դու յել, ընդհատեց նրան Աշոտը. ձուն վոր եփի, ել նրա միջից ճուտ դուրս կգա՞:

— Իմ ասածն ել հենց ետ ա ե, բա վոր լամպ են վառում, ձուն եփել չի՞:

— Կռիվ միք անիլ, երեխեք. ժամանակին մեջ մտավ Համբոն, եղ արկղը շինողը հիմար չի յեղել: Նա արկղին ենպես ա շինել, վոր հենց վոր ողը հարկավոր չափով տաքանում ա, լամպիկները հանգչում են: Հենց վոր մի քիչ սառչում ա, ելի վառվում են: Մի խոսքով՝ ողը մի դարարի ա մընում:

— Պահ. քու տղիս տղա. եղ տեսակ ել արմանք բան. դարմացած հարցրեց Աղավարդը: Ուրեմն եղտեղ մարդ ել հարկավոր չի:

— Ձե, ձեզ մատաղ, յես ել իմ գործն ունեմ: Յես ել շուտ-շուտ ձրվերն եմ շուռտի շուռտի անում, վոր ամեն կողմից հավասար տաքանան, արկղն եմ մաքրում:

— Քեռի ջան, քեռի, մի ասա տես-
նենք, ասաց Նազիկը, քու հավը ձը-
վերի վրա ինչքան ա նստում: Հենց
մի որ նստելն ու ճուտիկներ հանելը
մեկ ա լինում: Դրանից հետո յեւ քո
ճուտիկներին ո՞վ ա պահում, ման
ածում:

— Հա, հա, Քեռի, եղ շատ հետա-
քրքիր ա. ամեն կողմից ձայն տվին
յերեսեքք:

Այ, եղ մի բանում յես փաս եմ,
ձեռը բարձրացնելով ու չիբխին զոռ
տալով ասաց Համբոն: Իմ հավն ել ա
ուղիղ 21 որ նստում, դա բնության
դիրք ա, վոչ ով չի փոխիլ: Զուն ու-
ղիղ 21 որ մնում ա արկղում պառ-
կած: Ճուտիկները վոր դուրս են գա-
լիս, տեսած կլեք, թաց են լինում,

դնում եմ չորանոցում. ցամաքում են.
դրանից հետո մայրատունն եմ տա-
նում: Մայրատունը յերեք սենյակ
ունի: Առաջին սենյակում ելեքտրա-
կան վառարան կա, վոր չմըսեն. յերկ-
րորդում նրանք ման են գալիս. դրա
կտուրը շուշով ա ծածկած. յերրորդն
ել մի փոքրիկ բակ ա, յերկաթալար-
ով պատած: Ես մայրատանը նրանք
ապրում ու կերակրվում են ամբողջ
6—8 շաբաթ, մինչև վոր կարգին
«փառաշանում» ճուտեր են դառնում:
Այ, այսպես ա իմ հավր: Նրան ասում
են ինկուբատոր: Դուք ել վոր մեծա-
նաք, աշխատեցեք ընկերություններ,
արտելներ կազմել ու ինկուբատոր-
ներ բերել տալ, դա շատ ոգուտ բան
ա: Ինչ վոր չիմանաք, թե կենդանի
լինեմ, ձեզ ցույց կտամ: Իսկ այժմ

խնդրեցեք ձեր վարժուհուն, վոր ձեզ
բերի մեր տուն, յես ամեն բան ձեզ
ցույց կտամ:

Խոսքը վերջացրեց Համբոն ու
վեր կենալ պատրաստվեց: Յերեխեքն
եւ զարմացած ու գոհ սրտով, շնոր-
հակալություն հայտնեցին Քեռուն
ու ծղիկներն առած, վորը նորից մո-
շի պնաց, վորն եւ դեպի տուն:

A
I
8389

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

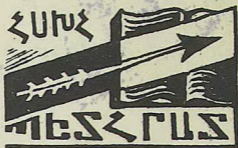

FL0045225

[054.]

A $\frac{1}{8389}$

ԳԻՆՆ Ե ԶՕԿՈՊ.

Լույս Ե տեսնուժ Սոցիալական Դաստիարակութեան
Գլխավոր Վարչութեան կից գործող Մանկական Գրա-
կանութեան Հանձնաժողովի հաժանութեամբ: